

کلمات مترادف

غرور: سربلندی

ضایع: تباه شده، تلف شده

فوق العاده: فراتر از حد معمول

تحسین: تشویق کردن - آفرین گفتن

زرنگر: طلاکاری شده

ضامن آهو: لقب امام هشتم حضرت رضا (ع)

کلمات متضاد

غروب ≠ طلوع

بیرون ≠ درون

کلمات هم‌خانواده

طراحی، طرح - مطرح - طراح

مراتب، رتبه - مرتبه

آنچه که تصورات و افکاری را
خیال‌انگیز: در ذهن ایجاد می‌کند.

ضامن: کسی که مسوولیت کار شخص
دیگری را بر عهده می‌گیرد.

تحسین آمیز همراه با تحسین و تشویق

دریافتن: متوجه شدن - فهمیدن

سوگوار: عزادار - ماتم زده - غم زده

در حال گذشتن

گذران:

رفتگان: درگذشتگان

ستودن: ستایش کردن

مطمئن: دارای اطمینان - آرامش خاطر

تمسخر: مسخره کردن

بیدار ≠ خواب

گریستن = خندیدن

فراوان ≠ کم

نشسته ≠ ایستاده

تمسخر، مسخره - سخره

هیجان، هیجانی - هیجان‌انگیز - هیجان زده

تشویق، شوق - مشوق - اشتیاق

مطمئن، اطمینان

املا دان

نوشتن کلماتی که حروف آنها نامرتب است. یکی دیگر از تمرین های مهارت املاست. از بزرگتر خود بخواه بعضی کلمات درس را انتخاب کند و هر کلمه را به صورت حروف در هم ریخته بنویسد تا شما کلمه را به صورت درست بنویسی.

با توجه به متن درس دهم به سوالات پاسخ بده.

الف: با حروف به هم ریخته کلمه بساز.

ضمامن	م ا ض ن	حسرت	س ر ح ت
عاشورا	و ع ر ش ا ا	صبر	ر ص ب
		تحسین	س ن ی ت ح

ب: با دو کلمه از قسمت بالا یک جمله بساز.

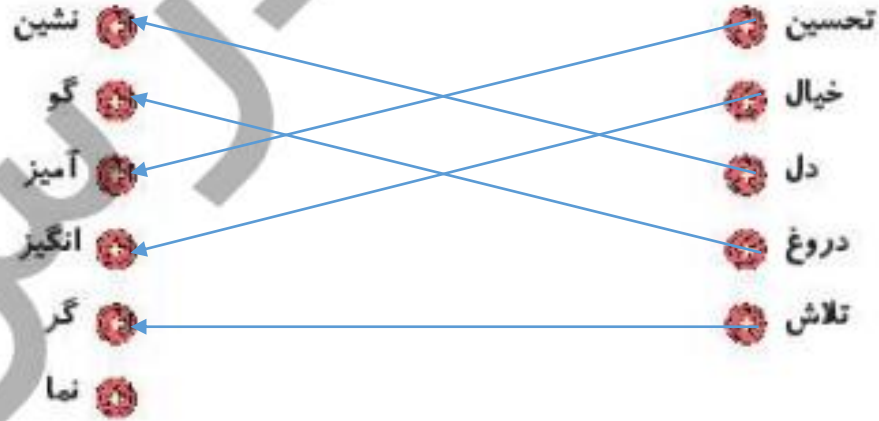
صبر حضرت زینب در سختی های واقعه ی عاشورا قابل تحسین است.

تمرین

۱

هر کلمه را به پسوند مناسب خود وصل کن. (یک پسوند اضافی است.)

۲ درست و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

- الف: غرور، آفت هنر است. درست
 - ب: نگاره‌ی «عصر عاشورا» از آثار استاد امامی است. نادرست
 - پ: حرف «ش» در کلاهش، ضمیر است. درست
 - ت: کلمه‌ی «راستگوترین» یک اسم است. نادرست
- صفت

۲

جمله‌ها را با استفاده از مخالف کلمه‌های داخل کمانک کامل کن.

الف: زعفران فروش گفت: من هرگز **دروغ** نمی‌گویم. (راست)

ب: درنا می‌دانست که نباید کار **ناپسند** انجام دهد. (پسندیده)

پ: اکنون **کمتر** کسی است که نگره‌ی عصر عاشورا را ندیده باشد. (بیشتر)

۴

جمع مناسب هر کلمه را در جای خالی بنویس.

کلمه	ستاره	هم کلاسی	استاد	کبوتر	مسجد
جمع	ستارگان	هم کلاسی‌ها	اساتید- استادان	کبوتران	مساجد

۵

مانند نمونه، برای هر ترکیب واژه‌ی مناسب انتخاب کن و بنویس.

خیال + انگیز ← خیال‌انگیز

کار + مند ← **کارمند**

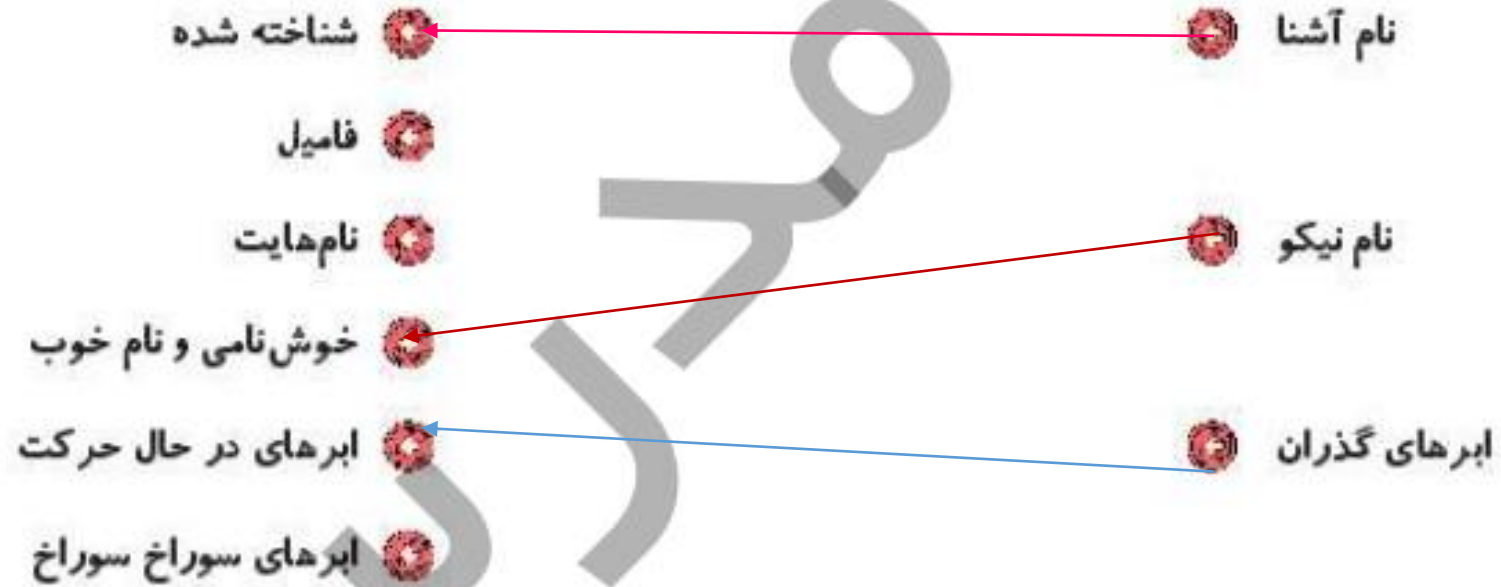
مه + آلود ← **مه‌آلود**

دست + بند ← **دست‌بند**

ک	ش	ی	ر	ن
و	خ	ی	ا	ل
ه		م	ن	د
ع	ش	ه	ا	س
ی	ا	ر	و	ت

۶

هر ترکیب را به معنی آن وصل کن.

۷

کلمات زیر را با «آمیز» ترکیب کن و با ترکیب جدید جمله بساز.

الف) افتخار ← آمیز

ب) تفکر ← آمیز

تلاش او در راه ساختن کشورش افتخار آمیز است.

صحبت های تفکر آمیز او من را به خود آورد.

«نام نیکو گر بماند ز آدمی / به کزو ماند سرای زرنگار»

اگر از انسان نام نیکو بر جای بماند بهتر از آن است که از او خانه ی طلاکاری شده بر جای بماند.

زندگی نامه ی یکی از شاعرانی که نام آنها در درس آمده بود بنویس.

۹

ابومحمد مشرف الدین مصلح بن عبدالله بن مشرف (۶۰۶ - ۶۹۰ هجری قمری) متخلص به سعدی، شاعر و نویسنده ی پارسی گوی ایرانی است. اهل ادب به او لقب «استاد سخن»، «پادشاه سخن»، «شیخ اجل» و حتی به طور مطلق، «استاد» داده اند. او در نظامیه بغداد، که مهم ترین مرکز علم و دانش جهان اسلام در آن زمان به حساب می آمد، تحصیل و پس از آن به عنوان خطیب به مناطق مختلفی از جمله شام و حجاز سفر کرد. سعدی سپس به زادگاه خود شیراز، برگشت و تا پایان عمر در آن جا اقامت گزید. آرامگاه وی در شیراز واقع شده است که به سعدیه معروف است.

بیشتر عمر او مصادف با حکومت اتابکان فارس در شیراز و همزمان با حمله مغول به ایران و سقوط بسیاری از حکومت های وقت نظیر خوارزمشاهیان و عباسیان بود. البته سرزمین فارس، به واسطه ی تدابیر ابوبکر بن سعد، ششمین و معروف ترین اتابکان سلغری شیراز، از حمله ی مغول در امان ماند. همچنین قرن ششم و هفتم هجری مصادف با اوج گیری تصوف در ایران بود و تأثیر این جریان فکری و فرهنگی در آثار سعدی قابل ملاحظه است. نظر اغلب سعدی پژوهان بر این است که سعدی تحت تأثیر آموزه های مذهب شافعی و اشعری و بنابراین تقدیرگرا است. در مقابل، نشانه هایی از ارادت وی به خاندان پیامبر اسلام مشاهده می شود. سعدی بیش از آن که تابع اخلاق به صورت مطلق و فلسفی آن باشد، مصلحت اندیش است و ازین رو اصولاً نمی تواند طرفدار ثابت و بی چون و چرای قاعده ای باشد که احیاناً در جای دیگری آن را بیان کرده است. برخی از نوگرایان معاصر ایران آثار او را غیر اخلاقی، بی ارزش، متناقض و ناهماهنگ قلمداد کرده اند.

سعدی تأثیر انکارناپذیری بر زبان فارسی گذاشته است؛ به طوری که شباهت قابل توجهی بین فارسی امروزی و زبان سعدی وجود دارد. آثار او مدت ها در مدرسه ها و مکتب خانه ها به عنوان منبع آموزش زبان و ادبیات فارسی تدریس می شده و بسیاری از ضرب المثلهای رایج در زبان فارسی از آثار وی اقتباس شده است. او برخلاف بسیاری از نویسندگان معاصر یا پیش از خود، ساده نویسی و ایجاز را در پیش گرفت و توانست - حتی در زمان حیاتش - شهرت زیادی به دست آورد. آثار سعدی در اصطلاح سهل ممتنع (ساده دشوار) است و در آن ها نکته سنجی و طنز آشکار یا پنهان ملاحظه می شود.

آثار وی در کتاب کلیات سعدی، شامل گلستان به نثر، کتاب بوستان در قالب مثنوی و نیز غزلیات، گردآوری شده است. علاوه بر این او آثاری در سایر قالب های ادبی نظیر قصیده، قطعه، ترجیع بند و تک بیت به زبان فارسی و عربی نیز دارد. غزلیات سعدی، اغلب عاشقانه و توصیف کننده ی عشق زمینی است؛ هر چند که وی غزلیات پندآموز و عارفانه نیز سروده است. گلستان و بوستان به عنوان کتاب های اخلاقی شناخته می شوند و علاوه بر فارسی زبانان، بر اندیشمندان غربی از جمله ولتر و گوته نیز تأثیر گذار بوده اند.

۱۰ ضرب المثلی که در آن کلمه‌ی «ماهی» به کار رفته باشد بنویس و بگو در چه مواردی آن را به کار می‌بریم.

ضرب‌المثل:

ماهی را هر زمان از آب بگیری تازه است.

مورد استفاده:

برای انجام هر کاری هر زمان اقدام کنید دیر نیست.

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی صحیح را مشخص کن.

الف: کدام گزینه مربوط به شاعر بزرگ، سعدی است؟

- (۱) کتاب مشنوی (۲) دیوان غزلیات (۳) گلستان و بوستان (۴) شاهنامه

ب: « محمود فرشچیان ، استاد بزرگ است.

- (۱) نقاشی (۲) شعر (۳) کاشی کار (۴) خوشنویسی

پ: کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) شگفت‌انگیز (۲) خواب‌آمیز (۳) شبانگاه (۴) تفکر‌آمیز

ت: کدام گزینه از نام آوران معاصر به حساب نمی‌آید؟

- (۱) پروین اعتصامی (۲) مهدی آذر یزدی (۳) فردوسی (۴) اسدالله شعبانی

ث: در عبارت زیر، کدام علامت مشخص شده‌ی نگارشی، به درستی انتخاب نشده است؟

در آن میان یکی گفت، «چه گل‌های قشنگی! چه کسی این‌ها را آورده است؟ چه بوی خوبی دارند!»

- (۱) ، (۲) ! (۳) ؟ (۴) !

ج: در کدام گزینه پسوند وجود دارد؟

- (۱) بنگر کزین ره پر خون (۲) خورشیدی خجسته رسید (۳) شکوه شادی افزون است (۴) سپیده‌ی ما گلگون است

مورچه کل زمستان را مثبت می‌اندیشد.

این هم مهم است. در طول زمستان مورچه‌ها به خود یادآور می‌شوند که این دوران زیاد طول نمی‌کشد؛ به زودی از اینجا خواهیم رفت. در اولین روز گرم، مورچه‌ها بیرون می‌آیند، اگر دوباره هوا سرد شد آن‌ها به لانه برمی‌گردند، ولی باز در اولین روز گرم بیرون می‌آیند. آن‌ها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند.
(ادامه دارد ...)

الف: منظور از «این دوران زیاد طول نمی‌کشد»، چیست؟

دوران ماندن در لانه به دلیل هوای سرد.

ب: در اولین روز گرم، مورچه‌ها چه می‌کنند؟

از لانه بیرون می‌آیند و به کار و فعالیت می‌پردازند.

پ: چرا مورچه‌ها برای بیرون آمدن نمی‌توانند زیاد منتظر بمانند؟

چون توقف و ماندن در لانه را دوست ندارند.

ت: پیام متن را بنویس.

امید آمدن روزهای خوب در روزهای سختی.

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

هراس انگیز: ترس آور، وحشتناک، ترسناک

منع شدن: منع کردن، جلوگیری کردن

کارساز: موثر و اثرگذار - کارگشا

لمکانات: ابزارها - وسایل و شرایط مناسب برای بدست آوردن چیزی زیرکانه: هوشمندانه، از روی هوش و خرد

قتل عام: کشتار گروهی مردم

در هم فشردن: آزرده به درد آوردن

نظامیه: مدرسه‌ها یا دانشگاههایی که خواجه نظام الملک بنا کرده بود.

کلمات متضاد

دشوار = آسان

ارزشمند = بی ارزش

نابودی = بودن - وجود = هستی

سخت‌ترین = آسان‌ترین

نگرانی = آرامش

معروف = بی نام و نشان - گمنام

کلمات هم خانواده

ذهن، ... ذهنی - اذهان

مشاور، ... مشورت - مشاوره

محفوظ، ... حفظ - حفاظت - محفظه

وحشت، وحشتناک - وحشی

تدبیر، ... تدابیر - مدیر

محقق، تحقیق -

مهیب، ... مهابت

تصمیم، ... مصمم - تصمیمات -

شروط، ... مشروط - شرط - شرطی

چیرگی: تسلط - برتری

مهیب: ترسناک - وحشتناک

مشاور: مشورت دهنده

خاتمان مجوز: ویران کننده خانه و کاشانه

نباوری: باور نداشتن

املا دان

یکی از روش‌های تقویت مهارت املا نوشتن کلمات مختلف درس‌ها بر اساس حروف مختلف الفبا است. شما برای این کار باید با دقت، کلماتی که این حرف را دارند پیدا کنید و بنویسید. این عمل به افزایش دقت و تمرکز شما در کاربرد حروف مختلف کمک می‌کند. با توجه به متن درس یازده به سوالات پاسخ بده.

الف: کلمات مربوط به هریک از حروف زیر را از درس پیدا کن و در جای خالی بنویس.

ب: حروف داده شده را به ترتیب الفبا مرتب کن و سپس یک کلمه‌ی هم‌آغاز با آن نشانه را از درس پیدا کرده و بنویس.